

Sari Valjakka

Autismiliitto ry

Yleisavusteisen toiminnan arviointituloksia, vuosi 2021

1. Arviointitiedonkeruu

Viime vuosina Autismiliiton toiminnan suunnittelua ja arviointia on kehitetty STEA:n uudistuneiden linjausten mukaisesti, jotta pystyttäisiin paremmin osoittamaan ja raportoimaan toiminnan tuloksista ja aikaansaaduista muutoksista.

Liiton toiminnasta tehdään vuosittain itsearviointikyselyt liittohallitukselle ja henkilöstölle. Lisäksi Autismiliiton henkilöstö arvioi vuosittain oman toiminnan onnistumista ja kehittämistarpeita tiimeissä. Vuosittain toteutetaan myös kyselyt jäsenyhdistyksille ja sidosryhmille. Aiemmin sidosryhmiltä on kerätty tietoa Talvipäivien palautekyselyn yhteydessä, mutta tänä vuonna sidosryhmäkysely kohdennettiin Autismiliiton yhteistyökumppaneille. Lisäksi kaikista liiton koulutuksista sekä neuvontapalvelun yhteydenotoista kerätään jatkuvaa palautetta.

Kaikilta vastaajaryhmiltä kysyttiin liiton toiminnan tuloksellisuudesta, onnistumisista ja kehittämistarpeista. Lisäksi liittohallitukselta ja henkilöstöltä kysyttiin myös liiton toimintatavoista. Liiton toiminnan tuloksellisuutta koskevia kysymyksiä ja mittareita tarkennettiin, jotta pystyttäisiin paremmin vastaamaan STEA:n tuloksellisuusraportoinnin vaatimuksiin ja osoittamaan toiminnalla aikaansaatuja tuloksia. Kyselyjen tuloksia hyödynnetään myös liiton toiminnan kehittämisessä ja strategisten tavoitteiden toteutumisen seurannassa.

Tässä raportissa keskitytään Autismiliiton yleisavusteisen toiminnan arviointituloksiin. STEA:n erillisrahoituksella rahoitettavaa Vertais- ja kokemustoimintaa ja projekteja koskeva arviointitieto kerätään ja raportoidaan erikseen, koska niistä täytyy myös raportoida STEA:lle erikseen.

Tuloksia tulkitessa on hyvä huomioida, että vastaajajoukko liittohallituksen, henkilöstön ja jäsenyhdistysten kyselyissä on pieni, jolloin vastausten vaihtelu ja yksittäiset muista vastauksista poikkeavat vastaukset vaikuttavat selvästi keskiarvoon.

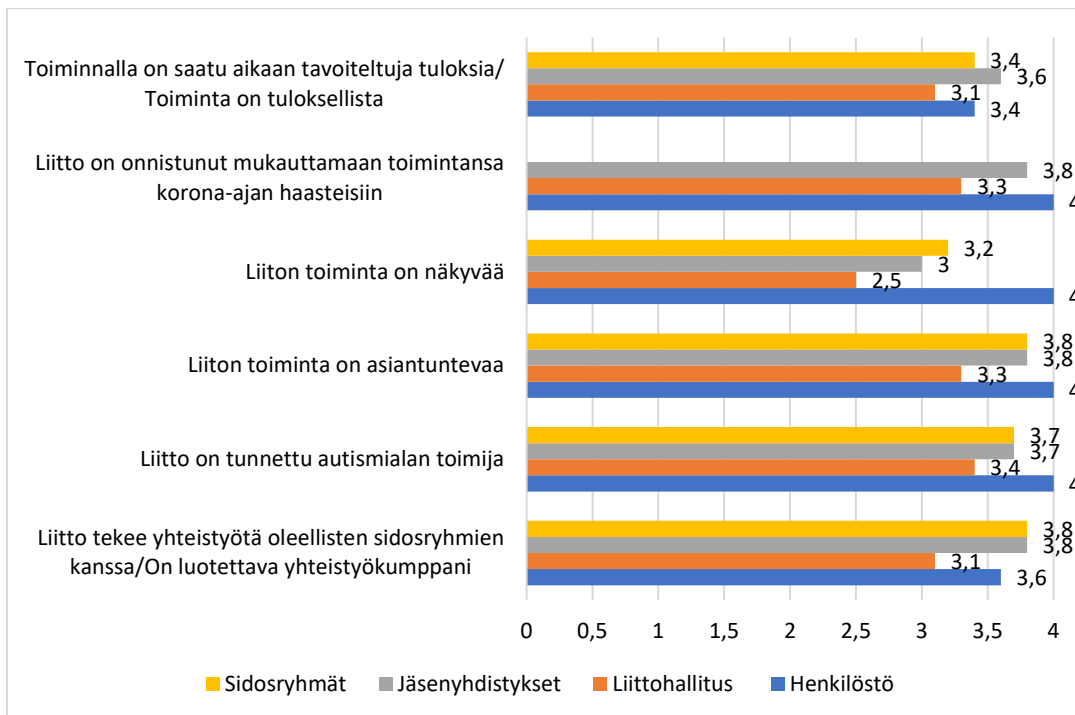
Taulukko 1. Liiton arviointikyselyt 2021 ja niiden vastaajat

| Kysely | Vastaajien lkm | Lähetetty lkm | Vastausprosentti |
|--|----------------|---------------|------------------|
| Itsearviointikysely liittohallitukselle | 8 | 12 | 67 % |
| Itsearviointikysely liiton henkilöstölle | 10 | 14 | 71 % |
| Jäsenyhdistyskysely | 16 | 25 | 64 % |
| Sidosryhmäkysely yhteistyökumppanit | 91 | 243 | 37 % |
| Yhteensä | 125 | 294 | 43 % |

2. Toiminnan tuloksellisuus

Liiton toimintaa pidettiin kaiken kaikkiaan tuloksellisena (ks. kuviot 1-4). Vastausten keskiarvot vaihtelivat pääosin 3-4:ään asteikolla 1-4 (1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä, 4=täysin samaa mieltä). Myönteisimmin liiton yleisavusteisen toiminnan tuloksellisuutta ja onnistumista arvioivat liiton henkilöstö, jäsenyhdistykset ja sidosryhmät. Kriittisimmin tuloksellisuutta arvioi liittohallitus, jonka vastausten keskiarvot olivat lähes kaikissa kysymyksissä matalampia kuin muilla vastaajaryhmillä.

Kuvio 1. Autismiliiton yleisavusteisen toiminnan tuloksellisuus, osa 1



Liittoa pidettiin asiantuntevana ja tunnettuna autismlalan toimijana, jonka toiminta on tuloksellista. Liiton arvioitiin onnistuneen erittäin hyvin mukauttamaan toimintaansa korona-ajan haasteisiin. Eri vastaajaryhmien näkemykset erosivat eniten liiton toiminnan näkyvyyttä ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa koskevissa väittämässä. (kuvio 1)

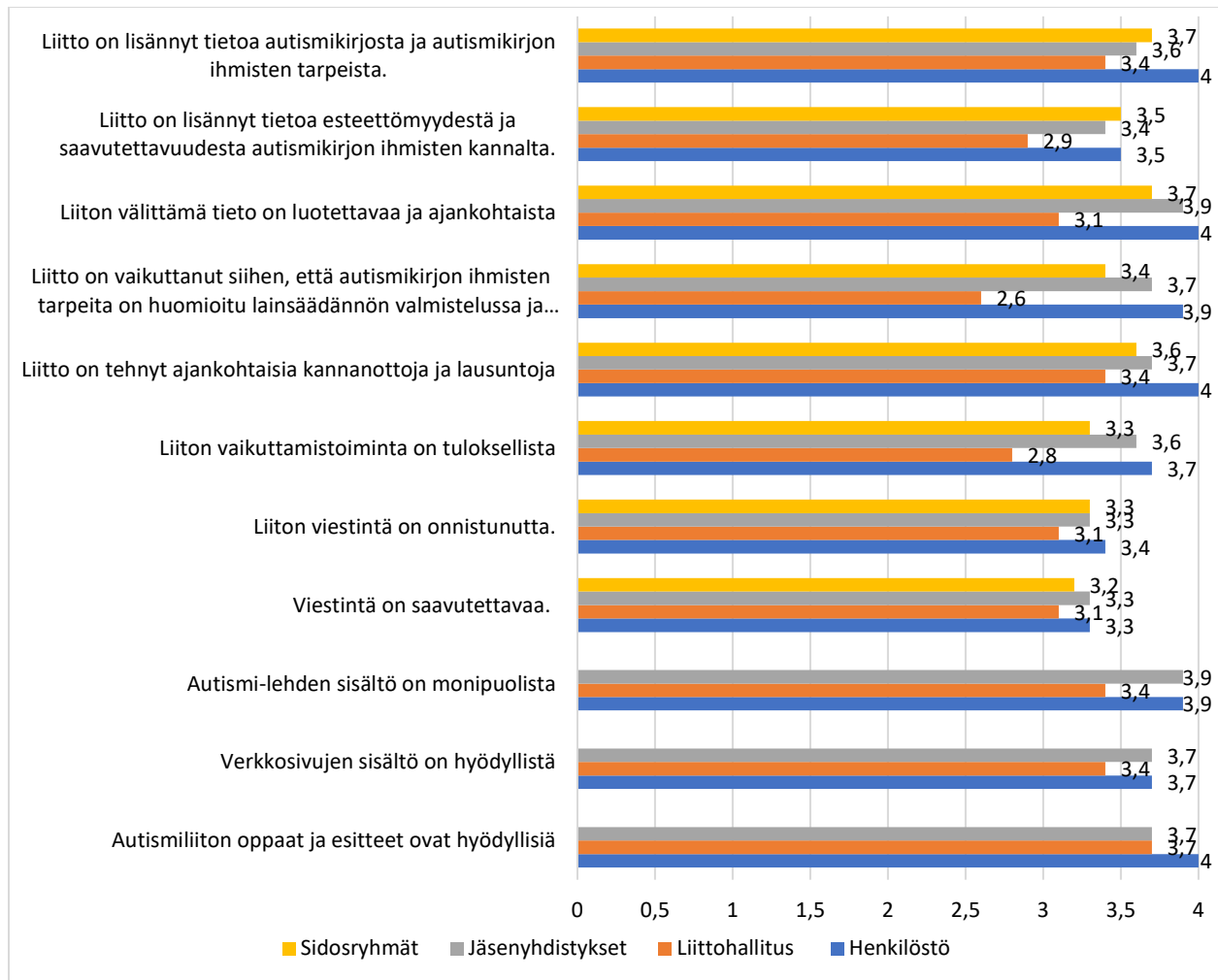
Viestintä ja vaikuttaminen

Eri vastaajaryhmät olivat keskimäärin hyvin yksimielisiä siitä, että liitto on lisännyt tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista (kuvio 2). Etenkin sidosryhmien, henkilöstön ja jäsenyhdistysten mielestä liitto on onnistunut hyvin lisäämään tietoa myös esteettömyydestä ja saavutettavuudesta autismikirjon ihmisten kannalta. Jäsenyhdistykset, henkilöstö ja sidosryhmät olivat keskimäärin täysin samaa mieltä siitä, että liiton välittämä tieto on luotettavaa ja ajankohtaista. Liittohallitus oli keskimäärin jokseenkin samaa mieltä asiasta.

Viestinnällä on keskeinen rooli liiton näkyvyyden ja tunnettuuden edistämässä sekä luotettavan ja ajankohtaisen autismitiedon välittämässä ja lisäämisessä. Eri vastaajaryhmät olivat keskimäärin jokseenkin samaa mieltä siitä, että liiton viestintä on onnistunutta ja saavutettavaa (kuvio 2). Jäsenyhdistyksiltä, liittohallitukselta ja henkilöstöltä kysyttiin tarkemmin myös viestinnän keinoista ja kanavista. Kaikki vastaajaryhmät olivat täysin samaa mieltä siitä, että Autismiliiton oppaat ja esitteet ovat hyödyllisiä. Myös Autismilehden sisältö koettiin monipuoliseksi ja verkkosivujen sisältö hyödylliseksi.

Tietoa autismikirjosta ja autismikirjon ihmisten tarpeista on tuotu esiin myös vaikuttamistyössä, esimerkiksi lausunnoilla ja kannanotoilla. Etenkin henkilöstö, jäsenyhdistykset ja sidosryhmät olivat vahvasti sitä mieltä, että liitto on tehnyt ajankohtaisia kannanottoja ja lausuntoja ja vaikuttanut siihen, että autismikirjon ihmisten tarpeita on huomioitu lainsäädännön valmistelussa ja päätöksenteossa (kuvio 2). Kriittisimmin vaikuttamistoiminnan onnistumista ja tuloksellisuutta arvioi liittohallitus.

Kuvio 2. Liiton toiminnan tuloksellisuus, osa 2

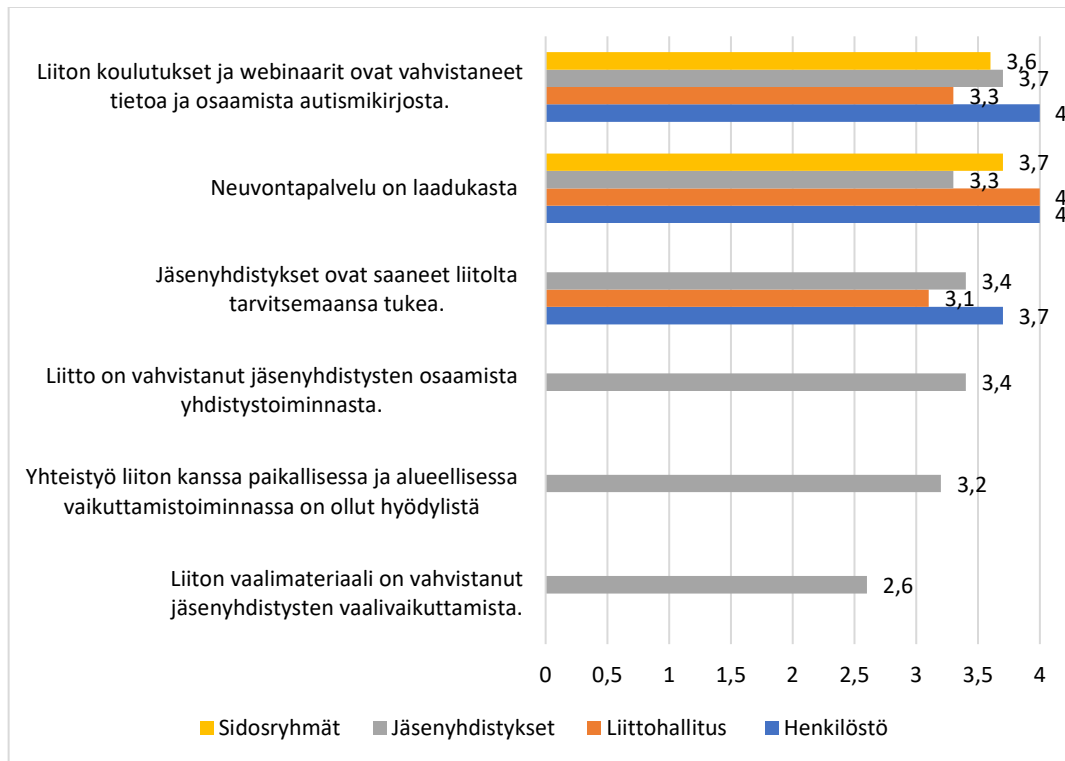


Koulutukset, neuvontapalvelu ja jäsenyhdistysten tukeminen

Liitto lisäsi autismitietoisuutta myös koulutusten ja neuvontapalvelun avulla. Lähes kaikki vastaajaryhmät olivat keskimäärin täysin samaa mieltä siitä, että liiton koulutukset ja webinaarit ovat vahvistaneet tietoa ja osaamista autismikirjosta. Liiton järjestämistä koulutuksista saatiin erittäin hyvää palautetta osallistujilta. Esimerkiksi Autismikirjo tutuksi-koulutussarjojen ja muiden info- ja koulutustilaisuuksien palautteiden keskiarvo oli 4,6 (asteikko 1 välttävä-5 erinomainen).

Kyselyjen vastaajat olivat keskimäärin täysin samaa mieltä siitä, että liiton neuvontapalvelu on laadukasta. Lisäksi kaikista neuvontapalvelun yhteydenotosta tehtiin seurantaa ja kerättiin palautetta. Jokaisen puhelun lopussa kysyttiin soittajalta palaute, joka kirjattiin seurantakaavakkeeseen. Henkilökohtaisissa ja etätapaamisissa palaute kerättiin suullisesti ja saatu palaute kirjattiin seurantakaavakkeeseen. Saadun palautteen keskiarvo oli 4,4 (asteikolla 1-5).

Kuvio 3. Liiton toiminnan tuloksellisuus, osa 3

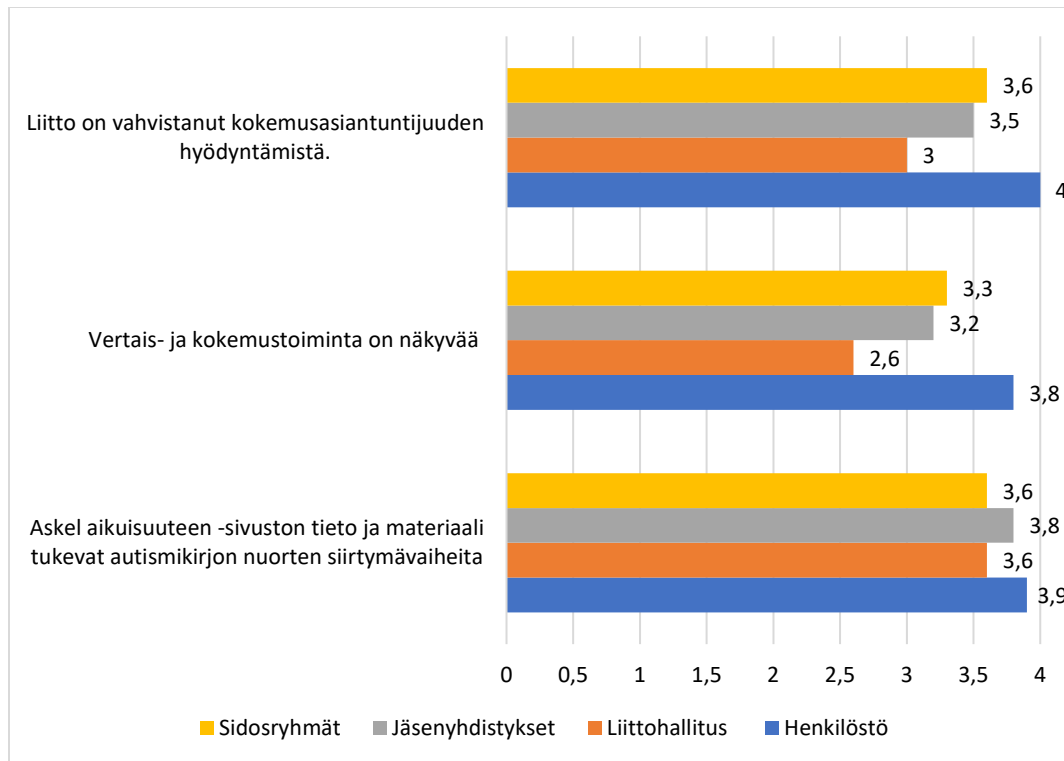


Jäsenyhdistykset kokivat saaneensa liitolta tarvitsemaansa tukea ja liiton vahvistaneen heidän osaamistaan yhdistystoiminnasta (kuvio 3). Yhteistyö liiton kanssa koettiin hyödylliseksi myös paikallisessa ja alueellisessa vaikuttamisessa. Liiton vaalimateriaalin koettiin jonkin verran vahvistaneen jäsenyhdistysten vaalivaikuttamista, mutta peräti 44 % yhdistyksistä ei osannut vastata kysymykseen. Tämä voi kertoa siitä, että materiaalia ei tunneta tai sen merkitystä alueellisessa tai paikallisessa vaalityössä ei osata arvioida. Sen sijaan avovastauksissa mainittiin autismikirjon ihmisten asioiden esillä pitäminen aluevaaleissa eräänä keskeisenä vuoden 2021 tuloksena, joten sillä nähtiin olevan yleisempääkin merkitystä vaikuttamistoiminnan tuloksellisuuden kannalta.

Muu toiminta

Liiton koettiin selvästi vahvistaneen kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä (kuvio 4). Jokseenkin samaa mieltä tai samaa mieltä oltiin siitä, että vertais- ja kokemustoiminta on näkyvää. Kaikki vastaajaryhmät olivat samaa mieltä siitä, Askel aikuisuuteen sivuston tieto ja materiaalit tukevat autismikirjon nuorten siirtymävaiheita.

Kuvio 4. Liiton toiminnan tuloksellisuus, osa 4



Keskeiset tulokset ja onnistumiset

Sidosryhmien avovastauksissa liitto koettiin asiantuntevaksi, näkyväksi ja dynaamiseksi toimijaksi. Liiton katsottiin lisänneen autismitietoisuutta ja tehneen näkyväksi autismikirjoa sekä nostaneen esiin autismikirjon ihmisten tarpeita.

Iso onnistuminen on ollut, että liitto on kyennyt sopeuttamaan toimintaansa korona-ajan olosuhteisiin ja toimimaan aktiivisesti koronatilanteen aikanakin. Toiminta on digitalisoitunut ja sitä on mukautettu verkossa tapahtuvaksi, vastauksissa mainittiin mm. onnistuneet webinaarit, etätapaamiset ja Talvipäivät verkossa.

Liiton välittämää tietoa ja viestintää pidettiin luotettavana, asiantuntevana ja ajantasaisena perustuen sekä tutkittuun että kokemustietoon. Konkreettisinä esimerkkeinä tuotiin esiin mm. uudet oppaat sekä PDA-tiedon ”maahantuonti”. Vaikuttamistoiminta, liiton kannanotot ja lausunnot sekä autismikirjon ihmisten erityistarpeiden esiin tuominen mainittiin keskeisinä tuloksina useissa vastauksissa.

Avovastauksissa mainittiin myös yhdistysten tukeminen ja yhdistyksille suunnatut koulutukset sekä liiton aito halu kehittää yhdistysten toimintaa. Askel aikuisuuteen -projektin verkkosivut ja materiaalit nostettiin esiin vuoden keskeisinä tuloksina monissa vastauksissa. Liiton katsottiin myös vaikuttaneen siihen, että autismikirjon ihmisten oma ääni on tullut kuuluvammaksi. Liitto on onnistunut tuomaan esiin vertais- ja kokemusosaajien tietotaitoa.

Suoria lainauksia vastauksista:

“Autismiliitto on hieno esimerkki pitkänlinjan toimijasta, joka on vaikuttanut autismikirjon henkilöiden elämään positiivisesti sekä verkottunut laajasti yhteiskunnassa. Olette tehneet hienoa työtä. Jatkakaa samalla mallilla. Autismiliiton kanssa on ollut ilo tehdä yhteistyötä.”

“Autismiliitto on asiantunteva ja näkyvä, nopeasti toimintaympäristön muutoksiin reagoiva toimija.”

“Pysyminen "hengissä" vaikeina aikoina. Sinnikäs usko omaan asiaansa, perustyön tekeminen ja näkyvillä oleminen erilaisin tapahtumin. Hienosti toteutetut Autismi Talvipäivät verkossa. Aktiivinen mukana olo vaikuttamisessa ja päätännässä valtakunnallisesti. Todella HIENO sopeutuminen koronan haasteisiin, kuten oikeastaan koko järjestökentän osalta. Avustustason säilyminen ennallaan kertoo tuloksesta omaa kieltään.”

“Projektien anti ja tuotokset, uudet oppaat, useat onnistuneet koulutukset/webinaarit, onnistuneet kampanjat ja tapahtumat sekä lausunnot ja kannanotot. Autismitiedon lisäämisessä on onnistuttu edellä mainittujen asioiden kautta, samoin kuin neuvontapalvelun ja kokemustoiminnan avulla. On myös käytetty uusia tapoja välittää tietoa ja olla näkyvillä, mm. mainos- ja muut videot. Ollaan oltu ajan hengessä mukana ja uudistettu toimintatapoja tarpeen mukaan!”

“Autismiliitto on onnistunut hyvin nostamaan autismikirjon henkilöiden erityistarpeet sekä tilanteet, jossa he saattavat olla väliinpuotoajia. Valitettavasti muutos yhteiskunnassa tapahtuu hitaasti ja muutoksen luomisessa on paljon autismiliitosta riippumattomia haasteita.”

“Kiitän erityisesti kannanottoja ja lausuntoja, näkyvyyttä, verkkosivuja ja erityisesti askel aikuisuuteen- sivustoa.”

“Ajantasaista tietoa autismikirjosta ja arjen tukemisesta. Hyvä, että PDA teema on myös nostettu esille!”

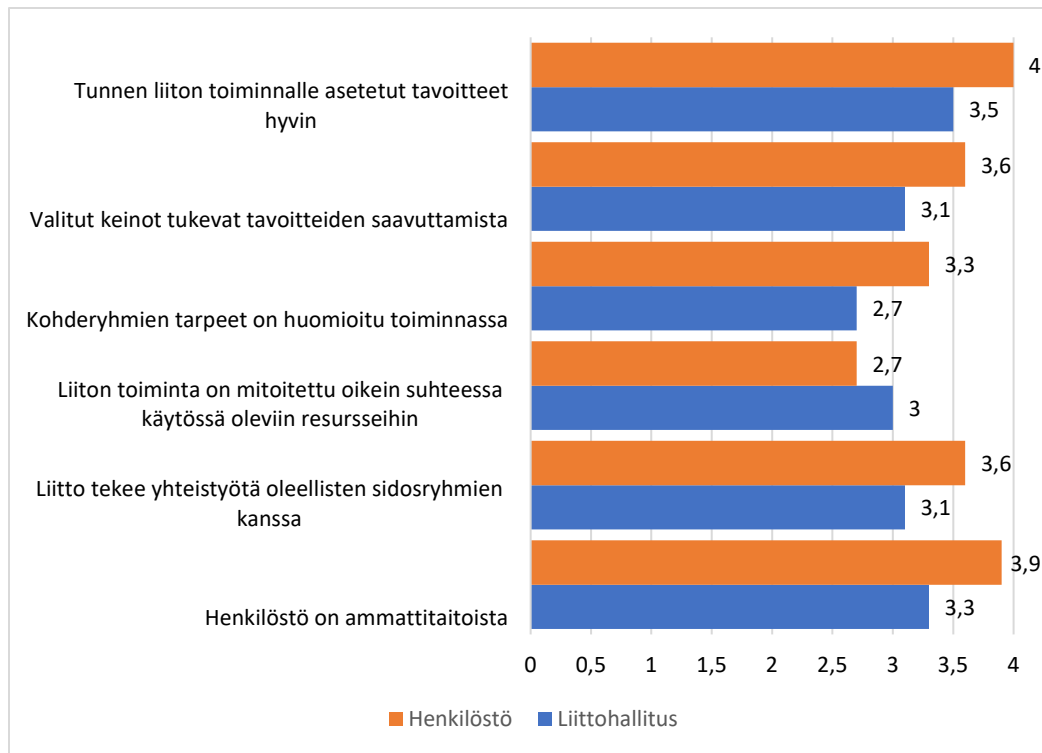
“Järjestösuunnittelijoiden apu on ollut todella merkittävää. Ilman heitä ja heidän asiantuntemusta, ei yhdistyksen toiminta olisi onnistunut. Innostava ja kannustava liiton työntekijä porukka.”

3. Liiton toimintatavat

Liiton toimintatavoista kysyttiin sekä henkilöstöltä että liittohallitukselta (kuvio 5). Monissa kysymyksissä henkilöstö arvioi liiton toimintatapoja myönteisemmin kuin liittohallitus. Molemmat tunsivat hyvin toiminnalle asetetut tavoitteet. Molemmissa ryhmissä vastaajat olivat ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että valitut keinot tukevat tavoitteiden saavuttamista. Henkilöstöä pidettiin ammattitaitoisena ja yhteistyötä koettiin tehtävän oleellisten sidosryhmien kanssa.

Kohderyhmien tarpeiden huomioiminen toiminnassa oli liittohallituksen mielestä toteutunut heikommin kuin henkilöstön mielestä. Henkilöstö taas arvioi liittohallitusta kriittisemmin toiminnan mitoitusta suhteessa käytössä oleviin resursseihin.

Kuvio 5. Liiton toimintatavat



4. Kehitettävää

Viestintä, vaikuttaminen, edunvalvonta

- Useissa vastauksissa toivottiin lisää samantyyppistä toimintaa, jota liitto nykytilanteessa tekee: viestintää, vaikuttamista ja koulutuksia. Toivottiin lisää näkyvyyttä ja ääntä autismikirjon asioista ja näkyvämpiä ulostuloja valtamedioissa. Viestinnän toivottiin olevan proaktiivisempaa ja tuovan vielä enemmän esiin autismikirjon moninaisuutta. Viestinnän saavutettavuudessa nähtiin vielä kehitettävää.
- Samoin toivottiin lisää ja osin tiukempaa vaikuttamista ja edunvalvontaa: valtakunnallista vaikuttamista, kannanottoja, mielipidekirjoituksia, some-näkyvyyttä ja ratkaisujen esiin tuomista. Useissa vastauksissa korostettiin lainsäädäntöön ja poliittiseen päätöksentekoon vaikuttamisen tärkeyttä.
- Koulutustarjonnan lisääminen eri ammattiryhmille (esim. koulujen henkilökunnalle, kuntien työntekijöille, poliisille jne.) sekä paikallisesti ja alueellisesti nousi esiin useammassa vastauksessa. Koulutusten ja luentojen toivottiin olevan jäsenille ilmaisia, vaikka ne olisivat muille maksullisia. ”Luentojen maksullisuus jäsenhinnan lisäksi harmittaa aika monia.” Myös englanninkielisiä koulutuksia ja materiaaleja toivottiin.

Jäsenyhdistykset, alueellinen toiminta

- Muutamassa vastauksessa toivottiin liiton jalkautumista alueille ja isojen kaupunkien ulkopuolelle, mm. lisää paikallista vaikuttamista, koulutuksia ja hankkeita.
- Parissa vastauksessa toivottiin tiiviimpää yhteistyötä jäsenyhdistysten ja liiton välille. Yhdessä vastauksessa toivottiin kohtaamisia muiden yhdistysten jäsenten kanssa, keskusteluita ja ajatusten vaihtoa.

Yhteistyö

- Muutamissa vastauksissa toivottiin enemmän yhteistyötä muiden nepsy-järjestöjen kanssa. Esim. Vammaisfoorumissa liitto on yksin puolustamassa autismikirjoa ja myös muita nepsy-ryhmiä (pl kehityksellinen kielihäiriö) koskevia kantoja.

Liiton toiminta

- Liiton toimintasuunnitelman laatiminen yhdessä henkilöstön kanssa.
- Toiminnan suunnittelu ja tulosten käsittely ja niistä kehittämisehdotusten työstäminen yhdessä.
- Jatkaa liiton toiminnan suunnittelun ja tuloksellisuuden arvioinnin ja raportoinnin kehittämistä STEA:n edellyttämällä tavalla.
- Henkilöstöresurssin lisääminen.

Toisaalta todettiin myös, että kehittäminen on riittävää jo nykytilanteessa. Liika kehittäminen vie resursseja koronan aiheuttamasta tilanteesta.

Suoria lainauksia vastauksista:

“Lisää informatiivista viestintää eri kanavien kautta. Näkyvyyttä lisää!”

“Liiton näkyvyyttä tulisi kasvattaa. Liitossa on paljon osaamista ja projekteissa tuotettu materiaalikin on ensilaatuista. Autismikirjon ihmiset ja heidän perheensä eivät löydä Autismiliittoa, kuten asiaan kuuluisi.”

“Entistä enemmän rohkeaa valtakunnallista vaikuttamistyötä ja poliittista vaikuttamista, vähemmän käytännön toimia, jotka jäsenjärjestöt voisivat hoitaa liiton tuella. Yhteistyössä on voimaa. Vaikuttamistyötä valtakunnallisten teemaa sivuavien, toisiaan täydentävien järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö.”

“Vaikuttamistyö politiikan saralla ja lakivalmisteluiden ympärillä on iso ja tärkeä työalue, koska nepsy-henkilöt ovat edelleen iso väliinpuotoajaryhmä palveluiden piirissä.”

“Vaikuttamista paikallisesti voisi olla liiton osalta isompaa, kampanjoja koulujen henkilökunnalle, koulutuksia kuntien työntekijöille jne. Se se vasta olisi vaikuttamista, joka tuntuisi liiton jäsenten arjessa. Muutos tapahtuu arjessa. Lisäksi karsastan sitä, että liitto ottaa nykyään maksun koulutuksista myös jäseniltä.”

“Enemmän etäpalveluja sekä enemmän tukea ja apuja alueyhdistyksille, vertaistukitoiminnan laadukkaaseen ohjaamiseen tukea.”